

A Review of Scientific Studies on Bilingual Children's Communication Skills

Haşem Gülmez

ARTICLE INFO

DOI: 10.29299/kefad.1554610

Received: 23.09.2025

Revised: 07.05.2025

Accepted: 04.06.2025

Keywords:

Bilingualism,
Communication Skills,
Children

ABSTRACT

This research was conducted to examine scientific studies (articles, theses) on the communication skills of bilingual children from various perspectives. As a result of the study, it is seen that the number of studies on the communication skills of bilingual children is low, and this number has increased in recent years. At the same time, it was determined that these studies were mostly conducted with students who spoke Turkish and Kurdish languages, the data were mostly obtained from teachers through interviews and observation methods, and most of the studies were conducted using quantitative research methods. In addition, according to the results of the studies, it was determined what factors affect the communication skills of bilingual children, that the negative effects of bilingualism on communication skills stem from the fact that the child does not have sufficient command of one of the two languages he/she speaks, and what are the activities that increase the communication skills of bilingual children. As a result, in order to prevent bilingualism from negatively affecting children's communication skills, it is recommended that activities that support the developmental skills of bilingual children identified in this study be carried out.

İki Dilli Çocukların İletişim Becerileri İle İlgili Yapılan Bilimsel Çalışmaların İncelenmesi

MAKALE BİLGİLERİ

DOI: 10.29299/kefad.1554610

Yükleme: 23.09.2025

Düzeltilme: 07.05.2025

Kabul: 04.06.2025

Anahtar Kelimeler:

İki Dillilik,
İletişim Becerileri,
Çocuk

ÖZ

Bu araştırma iki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaları (makale, tez) çeşitli açılarından incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada verilerin analizi için betimsel içerik analizi kullanılmış olup elde edilen veriler tablolara dönüştürülerek gösterilmiştir. Çalışmanın sonucunda iki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan araştırma sayılarının az oldukları ve son yıllarda bu sayının arttığı görülmektedir. Aynı zamanda bu araştırmaların çoğunlukla Türkçe ve Kürtçe dillerine sahip öğrencilerle yapıldığı, verilerin çoğunlukla görüşme ve gözlem yöntemiyle ve öğretmenlerden elde edildiği, çalışmaların büyük çoğunluğunun nicel araştırma yöntemiyle yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaların sonuçlarına göre iki dilli çocukların iletişim becerilerini etkileyen faktörlerin neler olduğu, iki dilliliğin iletişim becerilerini olumsuz etkilemesinin çocuğun konuştuğu iki dilden bir tanesine yeterince hâkim olmamasından kaynaklandığı ve iki dilli çocukların iletişim becerilerini artıran etkinliklerin neler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca okulun ilk günlerinde çocukların eğitim görecekları dile az maruz kaldıkları ve ikinci dili yeterince bilmediklerinden dolayı iki dili karıştırma ve iletişim beceri sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir. Sonuç olarak iki dilliliğin, çocukların iletişim becerilerini olumsuz etkilememesi için bu çalışmada tespit edilen, iki dilli çocukların iletişim becerilerini destekleyen etkinliklerin yapılması önerilmektedir.

1. Giriş

İnsan, çevresi ve başka insanlarla daima bir etkileşim halindedir. İnsan başkalarına iletiler gönderen, iletiler alan ve bu iletileri anlamlandırma ve yorumlama becerilerine sahip olan sosyal bir varlıktır (Sever, 1998). İnsanlar sağlıklı ve etkili bir iletişim gerçekleştirebilmek için iletişim becerilerini etkili ve iyi bir şekilde kullanmaları gerekmektedir (Altınok, 2019). Bireylerin başkalarıyla iletişim kurabilmelerini, fikir ve düşüncelerini paylaşılabilmelerini, dilek ve isteklerini ifade edebilmelerini sağlayan dil hayatın merkezinde oldukça önemli bir konuma sahiptir (Gökdağ ve Sarı, 2021). İnsanlar arasındaki iletişim ve etkileşim neticesinde dil insanların bireysel ve toplumsal hayatlarını etkilemektedir. Bu etki sebebiyle ortaya çıkan bir olgu da iki dilliliktir (Kara ve Ağırman, 2015). İki dillilik kelimesinin Latince karşılığı bilingualismdir. Bilingualism kelimesi “iki” anlamına gelen “bi” ile “dil” anlamına gelen “lingua” sözcüklerinden oluşmaktadır (Bican, 2017). İki dillilik ile ilgili çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Chilla ve Fox Boyer (2012) bireylerin iki dilliliği günlük yaşantısında çevredeki diller ile ailesinde kullanılan dilin farklı olmasından kaynaklanan zorunluluktan dolayı her iki dilde de etkin bir şekilde iletişim kurabilmesi diye tanımlamaktadır. Grosjean (2010) ise iki dilliliği kısaca iki dili bilip bu iki dili de kullanabilecek yetkinliğe sahip olmak olarak tanımlamaktadır. İki dillilik ile ilgili birçok tanım olmasına rağmen bu tanımlar “birden fazla dil kullanma” noktasında uzlaşmaktadırlar (Lambeck, 1984). Genel olarak iki dillilik bireylerin her iki dilde kendini ifade edip konuşabilmesidir (Görmez ve Kardaş, 2017).

Dünyada iki dillilik veya çok dillilik çok yaygındır (Yunusova, 2023). Ayrıca günümüz toplumlarında iki dillilik oranı artmaktadır (Turan ve İslam, 2021). Kültürel, politik, sosyal ve iktisadi nedenlerden dolayı iki dillilik dünyada artmaktadır (Yılmaz, 2014). Türkiye’nin jeopolitik konumu ve kültürel mirasından dolayı çok kültürlü bir yapıya sahiptir. Türkiye çok kültürlü yapıya sahip olduğundan farklı dillere, dinlere ve ırklara ev sahipliği yapmaktadır (İdil Ekşi, 2020). Bundan dolayı Türkiye’de iki dillilik oldukça yaygındır (Kesmez, 2015). Ayrıca tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de ebeveynler iki dilliliğin bireylere sağladığı faydalar nedeniyle çocuklarının ikinci bir dil edinmelerini istemektedir (Yazıcı ve İlter, 2008). Aynı zamanda 2011 yılında Suriye’de başlayan ve hala devam eden Suriye iç savaşından dolayı Türkiye’ye sığınan çok fazla sayıda göçmen bulunmaktadır. Bu sebeplerden dolayı Türkiye’de iki dillilik yaygın olarak görülmektedir.

Uluslararası alan yazını incelendiğimizde iki dillilikle ilgili araştırmaların giderek önem kazandığı görülmektedir. İki dilliliğin avantajlarından ve diğer disiplinlerle olan ilişkisinden dolayı iki dillilik alanında yapılan çalışmaların sayısında artış gözlenmiştir. Özellikle son 30 yılda iki dillilik alanında daha fazla araştırma yapılmış ve bu alanda yazılan makale, kitap, tez ve internet sitelerinin sayısı artmıştır (Bican, 2017).

Türkiye’de Ünyılmaz (2022) 2007-2021 yılları arasındaki, Günaydın (2020) 2010-2020 yılları arasındaki, Kırımlı ve Kayhan (2022) 2001-2021 arasındaki ve Kaya vd., (2022) 1928-2022 yılları arasındaki iki dillilik ve çok dillilikle ilgili yapılan bilimsel çalışmaları incelemiş olup ve bu incelemeler sonucunda iki dillilik üzerine yapılan çalışmaların son yıllarda arttığı görülmektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi iki dillilik ve dil ile doğrudan ilişkili olan iletişim becerileri önemsenmesi gereken önemli bir konudur. Dünyada artan iki dillilik iki dilli çocukların iletişim becerilerini bilmemizi gerekli hale getirmektedir. Alan yazına bakıldığında iki dillilik ile ilgili yapılan çalışmalar çeşitli değişkenler açısından incelenmiş ancak iki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmemiştir. Bu durum bize hem alan yazındaki bu açığı doldurma hem de özgün bir araştırma yapma fırsatı sunmaktadır. Aynı zamanda bu çalışma alanının mevcut durumunu ortaya koymak ve yapılan çalışmaları kapsamlı bir şekilde ele almak bu konunun muhatabı olan bütün kesimlere ışık tutacaktır. Bu araştırmanın amacı iki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaları çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu amaçla araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. İki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yayımlanmış çalışmaların;
2. Türlerine ve yapıldıkları yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Yapıldığı ülkelere ve dillere göre dağılımı nasıldır?
4. Yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
6. Veri analiz tekniklerine göre dağılımı nasıldır?
7. Örneklemelerine/çalışma gruplarına göre dağılımı nasıldır?
8. Temel olarak iletişim becerileri odaklı olup olmadığına göre dağılımı nasıldır?
9. Konularına göre dağılımı nasıldır?
10. Sonuçları nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Desen

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması istenilen problem veya olgu hakkında bilgi içeren belirli bir zaman dilimi içinde üretilmiş dokümanların çözümlemesi olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Nitel araştırmaların en önemli veri kaynaklarından biri dokümandır (Creswell, 2019).

2.2. İşlem

Bu araştırmanın veri kaynakları, belli dâhil etme ve hariç tutma kriterleri göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Dâhil etme kriterleri olarak; (1) erken çocukluk dönemi ile ilgili olmalı, (2) 2010 yılı ile 2023 Eylül ayı arasında olmalı, (3) iki dillilik ile ilgili olmalı, (4) iletişim becerileri ile ilgili olmalı, (5) Türkiye’de yapılmış olmalı, (6) Türkiye dışındaki ülkelerde yapılmış ise dillerden bir tanesi Türkçe olmalıdır. Hariç tutma kriteri olarak ise; (1) hiç Türkçe bilmeyen Suriyeli çocukları konu alan çalışmalar hariç tutulmuştur. Bu işlemlerin sonucunda dâhil etme ve hariç tutma kriterlerini karşılayan 20 çalışma incelenmiştir.

Bu araştırmaya başlamadan önce araştırmacı araştırmanın amacı bağlamında hangi dokümanlara gerek duyduklarını ve bu dokümanlara nasıl erişebileceklerini belirlemiştir. İlgili yayınların belirlenmesi amacıyla “iki dillilik”, “iletişim becerileri” ifadeleri farklı kombinasyonlarla Google scholar, Dergipark, Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarında ve arama motorlarında taranmıştır. Ayrıca Türkiye’de iki dillilik üzerine yapılan doküman analizleri ve betimsel içerik analizlerinde geçen kaynaklar incelenmiştir.

2.2.1. Etik bildirim

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbir gerçekleştirilmemiştir.

2.3. Veri Analizi

Bu çalışmada verilerin analizi için betimsel içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel içerik analizi belli bir konu hakkında yapılan nitel ve nicel bütün çalışmaların ele alınıp eğilimlerinin ve araştırmaya sonuçlarının tanımlayıcı bir boyutta ele alındığı sistematik çalışmalardır (Jayarajah vd., 2014; Lin vd., 2014). İki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışmaların eğilimlerini incelemek için ilk olarak değişkenler belirlenmiş ve bu değişkenlere uygun tablolar oluşturulmuştur. Bu belirlenen değişkenler tabloların satır ve sütunlarına uygun bir şekilde yerleştirilmiştir. Böylece yapılan çalışmaları gruplama ve kategorilere dâhil etme işlemi standart hale getirilmiştir.

2.4. İnanırlılık ve Tutarlılık

Yapılan çalışmaların kaydedilip kategorilendirilmesi, temaların belirlenmesi araştırmacı uzman tarafından yapıldıktan sonra uzman görüşüne sunulmuştur. Farklı araştırmacılar arası uyumun hesaplanması amacıyla Miles ve Huberman’ın (1994) Güvenirlik = görüş birliği/ [görüş birliği + görüş ayrılığı] X 100 formülü uygulanmış ve bu uyum %92 tespit edilmiştir. Bu uyum düzeyi araştırmanın güvenilirlik açısından yeterli olduğunu göstermektedir.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde iki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan akademik çalışmaların türlerine ve yapıldıkları yıllara, yapıldığı ülkelere ve dillere, yöntemlerine, veri toplama araçlarına, veri analiz tekniklerine, örneklemelerine/çalışma gruplarına, temel olarak iletişim becerileri odaklı olup olmadığına, konularına ve çalışmaların sonuçlarına göre dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 1.

İki dilli çocukların iletişim becerileri üzerine yapılan akademik çalışmaların türlerine ve yapıldıkları yıllara göre dağılımı.

	Yıllar										
Çalışmanın Türü	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	F	%
Makale	0	1	0	1	2	1	5	4	1	15	68
Yüksek lisans	2	1	0	0	0	2	1	0	1	7	32
Doktora tezi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	2	2	0	1	2	4	6	4	2	22	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi iki dilli çocukların iletişim becerileri üzerine yapılan akademik çalışmaların %68’ini makale (f=15), %32’sini yüksek lisans tezleri (f=7) oluşturduğu ve bu konu ile ilgili hiçbir doktora tezinin yapılmadığı görülmektedir. Tabloda görüldüğü gibi 2015 ve 2017 yıllarında makale çalışmaları yapılmadığı en çok makalenin ise 2021 ve 2022 yıllarında yapıldığı görülmektedir. Yüksek lisans tezlerinde ise 2017, 2018, 2019, 2022 yıllarında yapılmadığı ve 2015 ve 2020 yıllarında

bu konu ile ilgili diğer yıllara nazaran daha fazla çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Toplam akademik çalışmaların ise son dört yılda arttığı görülmektedir.

Tablo 2.*İki dilli çocukların iletişim becerileriyle ilgili yapılan çalışmaların yapıldığı ülkelere ve dillere göre dağılımı.*

Ülke	Diller	F	%
Kendi ülkesi (Türkiye)	Türkçe-Kürtçe	8	36
	Arapça/Kürtçe-Türkçe	7	32
	Almanca/İngilizce/Kürtçe- Türkçe	1	4,5
Hem kendi ülkesi hem de yabancı ülke	İsveççe/Almanca/Felemenkçe-Türkçe	1	4,5
Yabancı ülke	Türkçe-Gürcüce	1	4,5
	Türkçe-Almanca	2	9
	Türkçe-İsveççe	1	4,5
	Türkçe-Fransızca	1	4,5
Toplam		22	100

Tablo 2 incelendiğinde iki dilli çocukların iletişim becerileriyle ilgili yapılan çalışmaların yapıldığı ülkelere ve dillere göre dağılımları şu şekildedir. Çalışmacının kendi ülkesinde yaptığı çalışmalar en çok Türkçe- Kürtçe (f=8) arasında yapıldığı görülmektedir. Arapça/Kürtçe-Türkçe 7 adet ve Almanca/İngilizce/Kürtçe- Türkçe ile ilgili ise bir adet araştırma yapıldığı görülmüştür. Yabancı ülkelerde

yapılan çalışmalarda ise en çok araştırmanın Türkçe-Almanca (f=2), Türkçe-İsveççe, Türkçe-Gürcüce ve Türkçe-Fransızca birer araştırma yapıldığı görülmektedir. Hem kendi ülkesinde hem de yabancı ülkede yapılan çalışmalarda ise İsveççe/Almanca/Felemenkçe-Türkçe bir adet araştırma yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 3.*İki dilli çocukların iletişim becerileriyle ilgili yapılan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı.*

Yaklaşım	Desen	F	%
Nicel	Meta analiz	1	4,5
	Betimsel tarama modeli	1	4,5
Nitel	Doküman incelemesi	2	9
	Eylem araştırması	1	4,5
	Olgubilim(Fenomoloji)	3	14
	Durum çalışması	7	32
	Temel nitel araştırma	4	18
	Açıklayıcı desen	1	4,5
Karma	Çeşitleme deseni	1	4,5
	İç içe (Gömülü desen)	1	4,5
Toplam		22	100

Tablo 3 incelendiğinde iki dilli çocukların iletişim becerileriyle ilgili yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun nitel araştırma yöntemiyle yapıldığı görülmektedir. Nitel araştırma yöntemi desenlerinden de 7 adet durum araştırma deseni, 3 adet olgubilim(fenomoloji), 4 adet, doküman incelemesi 2 adet, temel nitel araştırma deseni, betimsel tarama modeli ve eylem araştırması

desenlerinden birer adet araştırmanın yapıldığı tespit edilmiştir. Karma araştırma yöntemlerinden de 3 araştırmanın yapıldığı, karma araştırma yönteminden de açıklayıcı desen, iç içe (gömülü desen) ve çeşitleme deseninden birer çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu konuda nicel araştırma yöntemlerinden sadece 1 adet araştırma yapıldığı görülmüştür.

Tablo 4.

İki dilli çocukların iletişim becerileriyle ilgili yapılan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı.

Veri toplama tekniği		f	%
Nicel veri toplama araçları	Test	-	-
	Ölçek/envanter	-	-
	Doküman	1	4,5
	Ölçek/anket	2	9
Nitel veri toplama araçları	Gözlem	1	4,5
	Görüşme	12	54,5
	Görüşme+ Gözlem	1	4,5
	Doküman	1	4,5
	Gözlem + Görüşme + Doküman	1	4,5
Karma	Ölçek + görüşme	2	9
	Test + görüşme	1	4,5
Toplam		22	100

Tablo 4 incelendiğinde iki dilli çocukların iletişim becerileriyle ilgili yapılan çalışmalarda veri toplama araçları olarak en çok görüşmeden (f=12) faydalandıkları görülmektedir. Görüşmenin tek başına (f=12) ve başka bir ölçme aracıyla beraber (f=4) toplamda 16 çalışmada tercih edildiği görülmektedir. Gözlem ise tek başına (f=1) ve başka bir ölçme aracıyla beraber (f=2) toplamda 3 çalışmada

tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca Ölçek/anket 2 adet kullanıldığı görülmektedir. Karma araştırmalarda ise ölçek ve görüşme ile 2 adet, test ve görüşme ile 1 adet çalışma yapıldığı görülmektedir. Aynı zamanda nicel ve nitel araştırma yöntemlerinden 1 adet olmak üzere 2 araştırmada doküman yoluyla veri toplanmıştır.

Tablo 5.

İki dilli çocukların iletişim becerileriyle ilgili yapılan çalışmaların veri analiz tekniklerine göre dağılımı.

Veri analiz tekniği		F	%
Nicel veri analizi	Betimsel istatistik	4	18
	Kestirimsel istatistik	-	-
	Betimsel analiz	4	18
Nitel veri analizi	Tematik analiz	1	4,5
	İçerik analizi	10	45
	Betimsel analiz+ İçerik analizi	1	4,5
	Betimsel istatistik+ İçerik analizi	2	9
Toplam		22	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi iki dilli çocukların iletişim becerileriyle ilgili yapılan çalışmalarda en fazla araştırmanın (f=10) içerik analizi kullanarak yapıldığı görülmektedir. Ayrıca betimsel istatistik ile 4 adet, betimsel

analiz ile 4 adet, tematik analiz ile 1 adet, hem betimsel hem de içerik analizi ile 1 adet, hem betimsel istatistik hem de içerik analiz ile 2 adet çalışmanın analiz edildiği görülmektedir.

Tablo 6.

İki dilli çocukların iletişim becerileriyle ilgili yapılan çalışmaların örneklemelerine/çalışma gruplarına göre dağılımı.

Çalışılan grup	F	%
Doküman	2	9
Anaokulu	1	4,5
İlkokul	2	9
Ortaokul	-	-
Lise	-	-
Üniversite	1	4,5
Öğretim Elemanı	-	-
Öğretmen	6	27
Ebeveyn	2	9
Ebeveyn + Öğretmen	3	14
Öğretmen + Anaokulu/İlkokul Çocukları	4	18
Ebeveyn+ Anaokulu/İlkokul Çocukları	1	4,5
Toplam	22	100

Tablo 6 incelendiğinde en fazla çalışmanın öğretmenlerin tek başına (f=6) başka bir çalışma grubuyla beraber (f=8) toplamda 14 çalışmada yer aldığı görülmektedir. Ayrıca ilkokul öğrencileriyle 2 adet, üniversite öğrencileri ile 1

adet, ebeveynle 2 adet, ebeveyn ve öğretmenle 3 adet, öğretmen ve anaokulu/ilkokulu çocukları ile 4 adet, ebeveyn ve anaokulu/ilkokul çocukları araştırma yapıldığı görülmektedir.

Tablo 7.

İki dilli çocukların iletişim becerileriyle ilgili yapılan çalışmaların temel olarak iletişim becerileri odaklı olup olmadığına göre dağılımı.

Odak noktası	F	%
İletişim becerilerini temel alan çalışmalar	7	32
İletişim becerilerini temel almayan sadece o konuya değinen çalışmalar	15	68
Toplam	22	100

Tablo 7 incelendiğinde iki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışmaların iletişim becerilerini temel alan çalışmaların 7 adet olduğu, iletişim becerilerini temel almayan sadece o konuya değinen çalışmaların 15 adet olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8.*İki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı*

Temalar	Amaçlar	f	%
İki dilli çocukların iletişim becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi	Öğretmenin iki dilli olup olmaması	2	6
	Bulundukları sınıf	1	3
	Öğretmenin demografik özellikleri	1	3
	Ailenin demografik özellikleri	1	3
	Öğrencilerin demografik bilgileri	1	3
	Medya	1	3
İki dilliğin olumlu yönleri		3	10
İki dilliğin olumlu ve olumsuz yönleri		2	6
İki dillikte karşılaşılan sorunlar ve bunun sonucu		6	19
Okulun ilk haftalarında iki dilli çocukların iletişim beceri durumu		3	10
Okul öncesi eğitimi alan iki dilli çocukların iletişim becerileri		2	6
İletişim becerilerini geliştiren uygulamalar		8	26
Toplam		31	100

Not: İki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışmalar 22 adet olmasına rağmen yukarıda toplam çalışma sayısının 31 olarak verilmesinin nedeni bazı araştırmaların birden çok konuya değinmesidir. Oradaki 25 çalışma sayısı değil çalışmalardaki konu sayısıdır.

Tablo 8 incelendiğinde iki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışmaların konuların dağılımına göre 7 temanın belirlendiği ve 1 temanın da kendi içinde amaçlar doğrultusunda ayrıldığı tespit edilmiştir. Tablo 8'e göre yapılan çalışmalarda en fazla değinilen konunun (f=21) iki dilli çocukların iletişim becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi teması altında olduğu görülmüştür. Daha sonra bunu iletişim becerilerini geliştiren uygulamalar (f=8) konusu takip etmiştir. İki dillikte karşılaşılan sorunlar ve bunun sonucu konusunda 6 adet, okulun ilk haftalarında iki dilli çocukların iletişim beceri durumu ile iki dilliğin olumlu yönlerine konularına değinen üçer adet çalışma yapılmıştır. İki dilliğin olumlu ve olumsuz yönleri, okul öncesi eğitimi alan iki dilli çocukların iletişim becerilerine değinen ikişer adet çalışma yapılmıştır. Ayrıca iki dilliğin sadece olumlu yönleri (f=3) ile iki dilliğin hem olumlu hem de olumsuz yönleri (f=2) ile beraber iki dilliğin olumlu yönlerine toplamda 5 çalışmada yer verilmiştir.

İki Dilli Çocukların İletişim Becerileri ile İlgili Yapılan Çalışmaların Sonuçları

İki dilliğin iletişim becerileri üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkisi bulunmaktadır. İki dillilik çocukların özgüvenlerini yükseltmekte ve bir dilde karşılığı olmayan kelimeleri diğer dilde kullanabilmekte böylece iletişim becerileri desteklenmektedir. Öte yandan iletişim kurduğunda kelimeleri karıştırması ve kelimeleri yanlış kullanması iletişim becerilerini düşürmektedir (Temiz ve Karagöz, 2023; Banko Bal vd., 2020).

Abukan (2021) yaptığı çalışmada öğretmenlerin iki dilli çocuklarda karşılaştıkları olumlu yönleri arasında iki dilli çocukların güçlü iletişim becerilerine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Demirdöven (2016) yaptığı çalışmada öğrencilerin iki dilliliği iletişim becerileri için bir avantaj olarak görmektedir.

Düzen ve Memduhoğlu (2023) ve Yılmaz ve Şekerci (2016) iki dilli çocukların öğretmenlerinin iki dilli olması çocukların öğretmeni kendine yakın bulduğu, kendisini daha rahat ve samimi olarak ifade edebildiği için öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Pekgenç ve Yılmaz (2021) yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin iki dilli çocukların iletişim becerilerinin iyi olmasından dolayı iki dilli sınıflarda iletişim problemleri yaşadıklarını ve bundan dolayı başarı düşüklüğü ve zaman kaybı yaşadıklarını dile getirmiştir. İki dilli çocukların bir dile yeterince hâkim olamadıklarından dolayı iletişim becerileri düşük olmakta ve bu özgüven eksikliğine ve yabancılaşmaya neden olmaktadır (Şengül ve Yokuş, 2021). Çocukların dile yeterince hâkim olamamaları iletişim kurmalarını zorlaştırmakta, davranış sorunlarını ve çekingenliği ortaya çıkarmaktadır (Avcı, 2019). Çocukların ikinci dili bilme düzeyi arttıkça okula uyum sağlama, sınıf kurallarını öğrenme, kendine güven duyma ve iletişim kurmasında rol oynamıştır (Yanık Özger ve Akansel, 2019). Okulun ilk günlerinde çocukların eğitim görecekleri dile az maruz kaldıkları ve ikinci dili yeterince bilmediklerinden dolayı iki dili karıştırma ve iletişim beceri sorunları yaşadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır (Gözüküçük ve Kıran, 2018; Gülmez, 2023; Koşan, 2015; Yalçın Su, 2020). Okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin bu problemleri daha az yaşadığı sonucuna ulaşmıştır (Koşan, 2015; Yalçın Su, 2020). Ayrıca Alan (2021) yaptığı araştırmada Türkçenin dil

özelliklerinden, öğretici kaynaklı sorunlara, müfredat sorunlarına, öğretim ortamıyla ilgili sorunlara, öğrenme alanlarıyla ilgili sorunlara, aile ve çevre kaynaklı sorunlara değinmektedir.

Ayanoglu (2015) yaptığı araştırmada öğretmenin cinsiyeti, medeni durumu, kıdem süresi, yaşı ve o okuldaki çalışma süresinin iki dilli iletişim becerileri üzerinde etkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Gülmez (2023) yaptığı araştırmasında öğretmenin cinsiyeti ve kıdem yılının iki dilli çocukların iletişim becerilerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Ayanoglu (2015) Sınıf mevcudunun, sınıftaki kız ve erkek öğrencilerin sayısının ve sınıftaki iki dilli öğrenci sayısının iki dilli iletişim becerileri üzerinde etkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Sönmez ve Akıncı (2022) yaptıkları araştırmada üst sınıflarda bulunan iki dilli çocukların alt sınıflarında bulunan iki dilli çocukların iletişim becerilerinden farklılaşmadığı görülmektedir.

Ayrıca Gülmez (2023) çocukların cinsiyetleri, aile gelir durumu, çocuk sayısı, çocukların aldıkları okul öncesi eğitim süresinin iki dilli çocukların iletişim becerilerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Baba eğitim düzeyinin iki dilli çocukların iletişim becerileri üzerinde anlamlı bir fark gösterdiği, anne eğitim düzeyinin ise iki dilli çocukların iletişim beceri genel puanının üzerinde farklılık göstermediği ama iletişim beceri puanları en yüksek ve en düşük olan çocukların iletişim becerilerini etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Atasoy (2021) yaptığı araştırmada öğrenme ve yenilenme becerilerine yönelik yapılan ders materyallerinin öğrencilerin iletişim becerilerini desteklediği sonucuna ulaşmıştır. Kalı vd., (2020) Türkçe konuşma becerilerini geliştirmek için yapılan sınıf içi etkinlikleri iki dilli çocukların iletişim becerileri geliştirdiği ifade etmektedir. Sönmez ve Akıncı (2022) yaptıkları araştırmaya göre medyanın iki dilli çocukların iletişim becerilerini desteklediği sonucuna ulaşmıştır. Okul öncesi eğitimi almak iki dilli çocukların iletişim becerilerini geliştirmektedir (Koşan, 2015; Yalçın Su, 2020). Ayrıca okul aile iş birliği, dil etkinlikleri, çocukların her iki dile maruz bırakılması ve çocuğun iletişim becerilerini destekleyen ebeveyn tutumlarının çocukların iletişim becerilerini artırmaktadır (Gülmez, 2023). Alkan (2020) drama çalışmaları ile iki dilli göçmen çocukların iletişim becerilerinin artacağını belirtmektedir. Aynı zamanda mülteci çocukların dil gelişimini desteklemek için okul öncesi sınıflarında şarkılar, parmak oyunları gibi çeşitli Türkçe dil etkinliklerinin çok önemli olduğunu belirtmektedir (Özoruç ve Dikici Sığırtmaç, 2022). Ayrıca Aydın ve Altuntaş Gürsoy (2022) yaptıkları doküman incelemesinde araştırmacıların eğitici oyunlar, akran öğretimi ve yaratıcı dramının dil eğitiminde üzerinde durdukları konular olduklarını ifade etmiştir.

4. Tartışma

Bu çalışmada iki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan akademik çalışmaların türlerine ve yapıldıkları yıllara, yapıldığı ülkelere ve dillere, yöntemlerine, veri toplama araçlarına, veri analiz tekniklerine, örneklemelerine/çalışma gruplarına, temel olarak iletişim becerileri odaklı olup olmadığına, konularına ve çalışmaların sonuçları açısından incelenmiştir. Literatürde iki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili son yıllarda araştırma yapıldığı görülmüştür. Yapılan çalışmalara bakıldığında ise son dört yılda yapılan akademik çalışmaların diğer yıllara oranla daha fazla olduğu görülmektedir.

Günaydın (2020), Kırımlı ve Kayhan (2022), Kaya vd., (2022) Türkiye’de iki dillilikle ilgili yapılan çalışmaları incelemiştir. Bu doküman incelemelerinde Türkiye’de iki dillilik ile ilgili yapılan çalışma sayısına oranla bu çalışmada elde edilen iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışma sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Ayrıca iki dili çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışmaların %68’inin iletişim becerilerini temel almayan, odak noktası iletişim becerileri olmayan sadece iki dilli çocukların iletişim becerilerine değinen çalışmalar olması iki dilli çocukların iletişim becerileri hakkında yeteri kadar araştırma yapılmadığını göstermektedir.

İki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili çalışmalara bakıldığında 15 makale, 7 yüksek lisans tezi yapıldığı ve bu konuda doktora tezi yapılmadığı görülmektedir. Bu konuda doktora tezinin olmaması bu alanın gelişimi açısından yetersizlik ve bu konuyla detaylı yapılan çalışmaların azlığını göstermektedir.

İki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili akademik çalışmaların yapıldıkları ülkelere ve dillere göre dağılımlarına bakıldığında araştırmacıların kendi ülkelerinde daha çok araştırma yaptığı ortaya çıkmaktadır. Yabancı ülkelerde yaptıkları araştırmalarda ise araştırmacılar Türk asıllı bireylere odaklandıkları görülmektedir. Ayrıca Türkiye’de Kürtçe ve Türkçe dillerine sahip bireylerin oranının yüksek olmasından kaynaklı yapılan araştırmaların çoğunluğu Türkçe ve Kürtçe dillerine sahip bireylerle yapılmıştır.

İki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışmaların yöntemlerine bakıldığında çoğunlukla nitel araştırma yöntemleri (f=18) tercih edilmiştir. Karma araştırma yönteminden ise 3 araştırma yapıldığı ve nicel araştırma yöntemlerinden ise sadece 1 araştırma yapıldığı görülmektedir. Nicel araştırma yöntemlerinden daha fazla araştırma yapılarak konunun farklı bakışlardan ele alınması sağlanabilir. Bu durum iki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan araştırmalarda genelleme kapasitesinin azalmasına, bilimsel dayanakların zayıflamasına, veri çeşitliliği ve araştırma çeşitliliğinin az olmasına neden olmaktadır.

İki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında veri toplama aracı olarak görüşme tek başına ve başka bir ölçme aracıyla beraber toplamda 16 araştırmada kullanılmıştır. Gözlem ise tek başına ve başka bir ölçme aracıyla beraber 3 araştırmada kullanılmıştır. Bu veri toplama araçları dışında veya bunlara ek olarak farklı veri toplama araçları ile veri toplanan araştırmalar artırılarak bu konuda veri çeşitliliği ve zenginliği sağlanabilir.

İki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışmaların örneklemelerine/çalışma gruplarına bakıldığında öğretmenlerin tek başına (f=6) başka bir çalışma grubuyla beraber (f=7) toplamda 13 çalışmada yer aldığı görülmektedir. Ayrıca ilkökul öğrencileriyle 2 adet, üniversite öğrencileri ile 1 adet, ebeveynle 2 adet, ebeveyn ve öğretmen 3 adet, öğretmen ve anaokulu/ilkökulu çocukları ile 4 adet araştırma yapıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunda öğretmenlerden veri toplandığı görülmektedir.

İki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışmaların konularına bakıldığında en fazla değinilen konunun iki dilli çocukların iletişim becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi teması altında olduğu görülmüştür (f=21). Daha sonra bunu iletişim becerilerini geliştiren uygulamalar (f=8) konusu takip etmiştir. İki dillikte karşılaşılan sorunlar ve bunun sonucu 6 adet, okulun ilk haftalarında iki dilli çocukların iletişim beceri durumu ile iki dilliliğin olumlu yönlerine konularına değinen üçer adet çalışma yapılmıştır. İki dilliliğin olumlu ve olumsuz yönleri, okul öncesi eğitimi alan iki dilli çocukların iletişim becerilerine değinen ikişer adet çalışma yapılmıştır. Ayrıca iki dilliliğin sadece olumlu yönleri (f=3) ile iki dilliliğin hem olumlu hem de olumsuz yönleri (f=2) ile beraber iki dilliliğin olumlu yönlerine toplamda 5 çalışmada yer verildiği tespit edilmiştir.

İki dilli çocukların iletişim becerileri ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında;

İki dilli çocukların iletişim becerilerini etkileyen değişkenlere göre yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretmenin cinsiyeti, medeni durumu, kıdem süresi, yaşı ve o okulda bulunma süresinin, sınıf mevcudunun, sınıftaki kız ve erkek öğrencilerin sayısının ve sınıftaki iki dilli öğrenci sayısının iki dilli çocukların iletişim becerilerini etkilemediği görülmektedir (Ayanoğlu, 2015). Sönmez ve Akıncı (2022) üst sınıflarda bulunan iki dilli çocukların alt sınıflarında bulunan iki dilli çocukların iletişim becerilerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Gülmez (2023) çocukların cinsiyetleri, aile gelir durumu, çocuk sayısı, çocukların aldıkları okul öncesi eğitim süresinin iki dilli çocukların iletişim becerilerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır.

İki dilli çocukların iletişim becerilerini etkileyen değişkenlere göre yapılan çalışmalar incelendiğinde baba eğitim düzeyi ve anne eğitim düzeyinin iki dilli çocukların

iletişim becerilerini etkilediği sonucuna ulaşmıştır (Gülmez, 2023). Ayrıca iki dilli çocukların öğretmenlerinin iki dilli olması çocukların iletişim becerilerini olumlu bir şekilde etkilediği sonucuna ulaşmıştır (Düzen ve Memduhoğlu, 2023; Yılmaz ve Şekerci, 2016). Okul öncesi eğitimi alanın çocukların iletişim becerilerini olumlu bir şekilde etkilemektedir (Koşan, 2015; Yalçın Su, 2020).

İki dilli çocukların iletişim becerileri üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerine bakıldığında iki dilliliğin çocukların iletişim becerilerini olumlu etkilediğini söyleyen 3 araştırmanın olduğu, hem olumlu hem olumsuz etkilendiğini söyleyen 2 araştırmanın olduğu toplamda 5 araştırmada olumlu etkilediği ortaya çıkmaktadır. Kereşa vd. (2021) iki dilliliğin çocuklara çok sayıda sosyal avantaj ve kolaylaştırılmış iletişim becerileri sağladığını böylece yaşatlarından daha yüksek bir gelişim ve kariyer ilerleme kapasitesine sahip olduklarını açıklamaktadırlar. Ayrıca iki dilli çocuklar tek dilli çocuklara oranla iletişim başarısızlıklarının nedenlerine karşı duyarlıdır ve bunları uyarlanabilir bir şekilde onarırlar (Wermelinger vd., 2017).

İki dilliliğin iletişim becerileri üzerindeki olumsuz yönü olduğunu söyleyen (f=5) ve hem olumlu hem de olumsuz olduğunu söyleyen (f=2) toplamda 7 araştırmada olumsuz etkilediği ortaya çıkmaktadır. Bu 7 araştırmada olumsuzluğun kaynağı olarak iki dilli çocukların konuştukları dillerden bir tanesini yeterince bilmemesinden kaynaklandığı görülmektedir. İki dilli çocuklar tek dilli çocuklarla karşılaştırıldığında her bir dilinde daha küçük kelime dağarcığına sahip oldukları için (Cattani vd., 2014, De Houwer, 1990, Oller vd., 2007, Pearson vd., 1993) henüz bilmedikleri kelimeleri kullandığında artan sayıda iletişim hatası yaşama olasılıkları yüksektir (Wermelinger vd., 2017). Badeleh vd. (2020) iki dilli okul öncesi dönem çocuklarının iletişim becerilerinin yeterince gelişmeme nedeninin konuşulan iki dilden birisine yeterince hâkim olunmamasından kaynaklandığını ifade etmektedir. Bu sebeple diğer çocuklar bu çocuklarla dalga geçtiğinde öfke ve depresyon hissederler. Sonuç olarak bu çocuklar sessiz çocuklara dönüşmekte, başkalarıyla konuşmaktan kaçınmakta, kişilik gelişimlerini ve iletişim becerilerini olumsuz yönde etkilemekte olduğunu belirtmektedir. Bundan dolayı iki dilli çocukların her iki dili de yeteri düzeyde öğrenmesine yardımcı olduğunda bu olumsuz durumun ortadan kalkabileceğini söylemek mümkündür.

İki dilli çocukların iletişim becerileri destekleyen çalışmalara bakıldığında Atasoy (2021) ve Alan (2021) öğrenme ve yenilenme becerilerine yönelik yapılan ders materyallerinin; Kalı vd., (2020) Türkçe konuşma becerilerini geliştirmek için yapılan sınıf içi etkinliklerinin; Sönmez ve Akıncı (2022) medyanın; Koşan (2015) ve Yalçın Su (2020) okul öncesi eğitimi almanın; Gülmez (2023) okul aile iş birliği, dil etkinlikleri, çocukların her iki dile maruz bırakılması ve çocuğun iletişim becerilerini destekleyen ebeveyn tutumlarının iki dilli çocukların iletişim

becerilerini etkilediği sonuçlarına ulaşmıştır. Alkan (2020) ve Aydın ve Altuntaş Gürsoy (2022) drama çalışmaları ile iki dilli göçmen çocukların iletişim becerilerinin artıracaklarını belirtmektedir. Aynı zamanda mülteci çocukların dil gelişimini desteklemek için okul öncesi sınıflarında şarkılar, parmak oyunları gibi çeşitli Türkçe dil etkinliklerinin çok önemli olduğunu belirtmektedir (Özoruç ve Dikici Sığırtmacı, 2022). Aydın ve Altuntaş Gürsoy (2022) çocukların dil gelişimini desteklemek için eğitici oyunlar ve akran öğrenimine araştırmacıların odaklandığını belirtmektedir. Çocuğun iletişim becerilerini, çocuğunkinden biraz daha üst bir seviyeye çıkarmak için sürekli olarak dil bilgisi ve kelime bilgisi gösterecek şekilde çocukla iletişim kurarak geliştirmelidirler. Müzik, şarkılar, ezberden okumalar ve dil tabanlı oyunlar kullanmak, bir çocuğun bir dili öğrenme motivasyonunu artırabilir ve onun ilişkili olduğu kültürü anlamasına yardımcı olabilir. (Barron-Hauwaert, 2004). Ayrıca Cattani vd. (2014) ve Kereşa vd. (2021) iki dilli çocukların dile maruz kalma sürelerine göre performansının değiştiğini ortaya çıkarmışlardır. İki dilliliğin avantajlarını artırmada çocukların günlük etkileşimlerin önemli olduğu (Bialystok, 2001, Yow, 2015) ve iki dillilik avantajının belirli görevlere ve deneyimlere özgü olduğu görülmektedir (Wermelinger vd., 2017).

Yazar Katkıları : Bu çalışma tek yazarlıdır.

Finansman : Çalışmada finansal bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması : Çalışmada bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Veri Erişilebilirliği : Verilerim makalede belirtilip verilerin kaynakçası makalenin kaynakça bölümünde verilmiştir.

Kaynakça

- Abukan, M. (2021). Gürcistan'da iki dilli öğrencilerin Türkçeyi öğrenme durumlarına ilişkin öğretmen görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 25, 968-986.
- Alan, Y. (2021). İlgili çalışmalardan hareketle Suriyelilere Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 119-146. doi:10.9779/pauefd.748162.
- Altunok, E. B. (2019). Anne baba tutumları ile okul öncesi dönem çocuklarının iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Atasoy, G. (2021). İki dillilere Türkçe öğretiminde 21.yüzyıl becerileri ve yenilenmiş bloom taksonomisine dayalı etkinlik tasarımı [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Ayanoğlu, M. (2015). Okul öncesi eğitimde iki dilli çocukların sosyal gelişimi [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, G., Altuntaş Gürsoy, İ., (2022). Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretimi alanyazınında Suriyeliler: Bir eğilim araştırması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(3), 1427-1447.
- Badeleh, A., Jame, Z., & Namdaripeman, M. (2020). The effect of self-directed learning and its combined composition on language teaching and communication skills of preschool bilingual students. *Education Strategies in Medical Sciences*, 13 (4), 409-421
- Banko Bal, Ç., Ketenci, M. ve Akman, B. (2020). Okul öncesi dönemdeki iki dilli çocukların ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin iki dillilik ile ilgili görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1695-1725.
- Barron-Hauwaert, S. (2004). *Language strategies for bilingual families: The one-parent-one-language approach*. Multilingual Matters.
- Bialystok, E. (2001). *Bilingualism in development: Language, literacy, and cognition*. Cambridge University Press.
- Bican, G. (2017). İki dilliliğin tanımlanması: Kuramsal tartışmalar ve güncel dilbilimsel yaklaşımlar. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 353-366. <https://doi.org/10.16916/aded.298779>
- Cattani, A., Abbot-Smith, K., Farag, R., Krott, A., Arreckx, F., Dennis, I., & Floccia, C. (2014). How much exposure to English is necessary for a bilingual toddler to perform like a monolingual peer in language tests? *International journal of language & communication disorders*, 49(6), 649-671.
- Creswell, J. W. (2019). *Eğitim araştırmaları: nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (H. Ekşi, Çev.). EDAM Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 2002)
- Chilla, S. ve Fox-Boyer, A. (2012). *İkidillilik, çokdillilik: Anne-baba el kitabı* (E. Babur, Çev.). Schulz-Kirchner Verlag GmbH. (Orijinal eserin basım tarihi 2012)
- De Houwer, A. (1990). *The acquisition of two languages from birth: A case study*. Cambridge University Press.
- Demirdöven, G. H. (2016). *Duisburg/essen üniversitesi'nde öğrenim gören türkçe öğretmen adaylarının iki dillilik olgusuna yönelik görüşleri*. [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Düzen, N. ve Memduhoğlu, H. B. (2023). İki dilli çocukların yaşadığı bölgelerde çalışan ilkököl öğretmenlerinin karşılaştıkları zorluklar ve buna dair çözüm önerileri. *Yaşadıkça Eğitim*, 37(1), 65-87.
- Gökdağ, H. ve Sarı, H. (2021). Dil ve İletişim Yetersizliğine Sahip Çocukların Dil Edinim Süreçleri. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (2), 105-115.
- Gözükcük, M. ve Kıran, H. (2018). İkinci Dili Türkçe Olan İlkokul Öğrencileriyle İletişim Kurmada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (32), 225-236. <https://doi.org/10.30794/pausbed.424365>
- Grosjean, F. (2010). *Bilingual: Life and reality*. Harvard University Press.
- Gülmez, H. (2023). İki dilli okul öncesi dönem çocuklarının iletişim becerilerinin incelenmesi [Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Günaydın, Y. (2020). İki dillilik ile ilgili yayımlanan makalelerin incelenmesi (2010-2020). *International Journal of Language Academy*, 8 (5), 352-365.
- İdil Ekşi, A. (2020). Özel okullardaki öğretmen görüşlerine göre çokkültürlü okul ve sınıf yönetimi [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Jayarajah, K., Saat, R. M. ve Rauf, R. A. A. (2014). A review of science, technology, engineering & mathematics (STEM) education research from 1999–2013: A Malaysian perspective. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 10(3), 155-163.
- Kalı, G., Özkaya, P. G., ve Coşkun, M. (2021). Türkçe öğretmenlerinin iki dilli ortaokul öğrencilerinin Türkçe konuşma becerilerine yönelik görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 195-220.
- Kara, F. ve Ağırman, F. (2015). İki dillik üzerine sosyolojik bir değerlendirme [Bildiri sunumu]. V. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu, Nevşehir, Türkiye.
- Kardaş, M.N. ve Görmez, E. (2017). Akvaryum yönteminin iki dilli çocukların Türkçe konuşma kaygılarına etkisi, *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 1-30
- Kaya, M., Palas, R. ve Can, F. (2022). İki dillilik ve çok dillilik üzerine yapılan araştırmalara ilişkin kaynakça denemesi. *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 31, 605-634. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1222073>
- Kereša, M., Živić, T., & Kolar, E. B. (2021). Bilingual children's communication skills: an innovative approach. *Language*, 13, 14.
- Kesmez, A. (2015). İki dillilik, zazaca-türkçe iki dilli akademisyenlerde dil kullanımı ve tercihle, *Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi*, 1 (1), 157-165

- Kırımlı, B. ve Kayhan, S. (2022). İki dillilik ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (2001-2021). *International Journal of Language Academy*, 10 (2), 10-30.
- Koşan, Y. (2015). *Okul öncesi eğitimin iki dilli çocukların okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Lambeck, K. (1984). *Kritische Anmerkungen zur Bilingualismusforschung*. Narr.
- Lin, T. C., Lin, T. J. & Tsai, C. C. (2014). Research trends in science education from 2008 to 2012: A systematic content analysis of publications in selected journals. *International Journal of Science Education*, 36(8), 1346-1372.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. SAGE Publications.
- Oller, D. K., Pearson, B. Z., & Cobo-Lewis, A. B. (2007). Profile effects in early bilingual language and literacy. *Applied psycholinguistics*, 28(2), 191-230.
- Pearson, B. Z., Fernández, S. C., & Oller, D. K. (1993). Lexical development in bilingual infants and toddlers: Comparison to monolingual norms. *Language learning*, 43(1), 93-120.
- Pekgenç, Y., & Yılmaz, F. (2021). Sınıf öğretmenlerinin iki dilli sınıflarda yaşadığı eğitsel ve iletişimsel problemlere ilişkin görüşleri. *Journal Of Computer And Education Research*, 9 (17), 380-404.
- Sever, S. (1998). Dil ve iletişim (Etkili yazılı ve sözlü anlatım). *Ankara University Journal of Faculty Of Educational Sciences (JFES)*, 31(1).
- Sönmez, H. ve Akıncı, M. A. (2022). Fransa'daki İki Dilli Türk Çocuklarının Türkçe Dil Becerilerinin Gözlemlenmesi (Paris ve Normandiya Örnekleri). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(4), 718-737. <https://doi.org/10.16916/aded.1111145>
- Şengül, K., & Yokuş, Y. (2021). İsveç'te yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenme ve kullanma durumlarına ilişkin veli görüşleri. *Asya Studies*, 5(17), 15-32
- Temiz, G. ve Karagöz, Y. (2023). Ebeveyn gözünden iki dilli olmanın çocuğun iletişim becerisine etkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 1-13.
- Turan, F. ve İslam, M. (2021). Günümüz toplumlarında ikidillilik. İ. Güleç, B. İnce ve H. N. Demiriz (Eds.), *İkidillilik ve ikidilli çocukların eğitimi* içinde. Kesit Yayınları.
- Ünyılmaz, B. (2022). Türkiyede okul öncesi dönemde iki dillilik üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ve makalelerin incelenmesi (2007-2021). *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 5 (10), 37-52.
- Wermelinger, S., Gampe, A., & Daum, M. M. (2017). Bilingual toddlers have advanced abilities to repair communication failure. *Journal of experimental child psychology*, 155, 84-94.
- Yalçın Su, F. (2020). *Okul öncesi eğitime iki dilliliğin yansımaları: Etnografik bir durum çalışması* [Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Yazıcı, Z. ve İltar, B.G. (2008). Okul öncesi dönemdeki iki dilli / çok dilli çocukların dil kazanım süreci. *Dil Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 47-61.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. Y. (2014). İki dillilik olgusu ve Almanya'daki Türklerin iki dilli eğitim sorunu. *Turkish Studies*, 9 (3), 1641-1651. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6216>
- Yılmaz, F. ve Şekerci, H. (2016). Ana dil sorunsalı: Sınıf öğretmenlerinin deneyimlerine göre ilköğretim öğrencilerinin yaşadıkları sorunlar. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 4 (1), 47-63.
- Yow, W. Q. (2015). Monolingual and bilingual preschoolers' use of gestures to interpret ambiguous pronouns. *Journal of Child Language*, 42(6), 1394-1407.
- Yunusova, A. (2023). About linguistic units in bilingual speech. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* (2993-2769), 2 (4) ,462-470.

ENGLISH VERSION

1. Introduction

Human beings are constantly interacting with their environment and other people. They are social beings who send and receive messages and possess the ability to interpret these messages (Sever, 1998). Effective communication requires individuals to use their communication skills proficiently (Altınok, 2019). Language, which enables individuals to communicate with others, share their ideas and thoughts, and express their needs and desires, holds a central role in life (Gökdağ & Sarı, 2021). Through communication and interaction, language affects both individual and social aspects of life. One phenomenon that emerges from this interaction is bilingualism (Kara & Ağırman, 2015). The Latin origin of the term of “bilingualism” is bilingualism itself. The word consists of “bi” meaning “two” and “lingua” meaning “language” (Bican, 2017). There are various definitions of bilingualism. Chilla and Fox Boyer (2012) define bilingualism as the ability to communicate effectively in two languages due to the necessity created by the difference between the family language and the language of the environment. Grosjean (2010) describes bilingualism as knowing and being competent in two languages. Despite multiple definitions, they all agree that bilingualism refers to “using more than one language” (Lambeck, 1984). In general, bilingualism is the ability to express oneself in two languages (Görmez & Kardaş, 2017).

Bilingualism or multilingualism is very common worldwide (Yunusova, 2023), and the rate is increasing in contemporary societies (Turan & Islam, 2021). This growth is driven by cultural, political, social and economic factors (Yılmaz, 2014). Turkey, due to its structure and the diversity of its population, hosts many different cultures and languages. Consequently, it is home to diverse languages, religions and ethnicities (İdil Ekşi, 2020), making bilingualism quite common (Kesmez, 2015). Moreover, parents in Turkey, like those in other countries wish for their children to acquire a second language because of the benefits bilingualism offers (Yazıcı & İlter, 2008). Research on bilingualism has become increasingly important globally, especially in the

last 30 years, with a growing number of studies, books, theses and websites devoted to the topic (Bican, 2017).

In Turkey, various researchers have reviewed scientific studies on bilingualism and multilingualism over different time periods: Ünyılmaz (2022) reviewed studies from 2007-2021, Günaydın (2020) from 2010-2020, Kırımlı and Kayhan (2022) from 2001-2021, and Kaya et al. (2022) from 1928-2022. These reviews show a notable increase in bilingualism in recent years.

As mentioned above, bilingualism and communication skills, which are closely linked to language, should be emphasized. Although studies in the literature have addressed bilingualism from various perspectives, there is a lack of focus on the communication skills of bilingual children. The purpose of this study is to examine the scientific studies on bilingual children's communication skills in Turkey in terms of various variables. For this purpose, the following research questions were answered.

Published studies on communication skills of bilingual children:

1. What is the distribution according to their types and years?
2. What is the distribution according to the countries and languages in which they were conducted?
3. What is the distribution according to their methods?
4. What is the distribution according to data collection tools?
5. What is the distribution according to data analysis techniques?
6. What is the distribution according to their samples/study groups?
7. What is the distribution according to whether they mainly focus on communication skills?
8. What is the distribution according to their subjects?

9.What are the results?

2. Method

2.1.Design

Document analysis, one of the qualitative research methods, was used in this study. Document analysis is defined as the analysis of documents produced within a specific time period that contain information about the problem or phenomenon to be investigated (Yıldırım & Şimşek, 2018). One of the most important data sources of qualitative research is documents (Creswell, 2019).

2.2. Procedure

The data sources for this study were determined based on specific inclusion and exclusion criteria. The inclusion criteria were: (1) they must be related to early childhood, (2) they must be published between September 2010 and 2023, (3) they must be related to bilingualism, (4) they must be related to communication skills, (5) they must be conducted in Turkey, and (6) if conducted in countries other than Turkey, one of the languages must be Turkish. The exclusion criteria were: (1) studies focusing on Syrian children who did not speak any Turkish were excluded. As a result of these procedures, 20 studies that met the inclusion and exclusion criteria were examined.

Before starting this research, the researchers determined which documents they needed within the context of the research purpose and how they could access these documents. To identify relevant publications, the terms "bilingualism" and "communication skills" were searched in various combinations in the databases and search engines of Google Scholar, Dergipark, and the National Thesis Center. Additionally, sources cited in document analyses and descriptive content analyses on bilingualism in Turkey were examined.

2.2.1. Ethical statement

In this study, all rules specified within the "Higher Education Institutions Scientific Research and

Publication Ethics Directive" have been adhered to. None of the actions listed under the second section of the directive, titled "Acts Contrary to Scientific Research and Publication Ethics," were committed.

2.3. Data analysis

In this study, descriptive content analysis was used to analyze the data. Descriptive content analysis is a systematic study in which all qualitative and quantitative studies on a certain subject are examined and their trends and research results are discussed in a descriptive dimension (Jayarajah et al., 2014; Lin et al., 2014). To identify research trends on bilingual children's communication skills, variables were first identified, and tables were created according to these variables. These variables were appropriately placed in the rows and columns of the tables. Thus, the process of grouping and categorizing the studies was standardized.

2.4. Validity and Reliability

After the studies were recorded, categorized and themes were determined by the researcher expert, the findings were submitted for expert review. In order to calculate the agreement between different researchers, Miles and Huberman's (1994) Reliability = agreement / [agreement + disagreement] X 100 formula was applied, and this agreement was determined as 92%. This level of agreement shows that the research is sufficient in terms of reliability.

3. Results

In this part of the study, the distribution of academic studies on bilingual children's communication skills according to their types and the years they were conducted, the countries and languages they were conducted in, their methods, data collection tools, data analysis techniques, samples/study groups, whether they were mainly focused on communication skills, their subjects and the results of the studies are given.

Table 1.

Distribution of academic studies on the communication skills of bilingual children by type and year.

Type of Study	Years									F	%
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
Article	0	1	0	1	2	1	5	4	1	15	68
Master's thesis	2	1	0	0	0	2	1	0	1	7	32
Doctoral dissertation	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	2	2	0	1	2	4	6	4	2	22	100

As seen in Table 1, 68% of the academic studies on bilingual children's communication skills are articles (f=15), 32% are master's theses (f=7). No doctoral

dissertations were found on this topic. The data indicate that no articles were published in 2015, 2017 and 2019, whereas the highest number of publications appeared in

2021. Regarding master's theses, they were conducted in 2017, 2018, 2019 and 2022. Notably more research was carried out in 2015 compared to other years. Overall, the

total number of academic studies on this topic has increased over the last four years.

Table 2.

Distribution of studies on the communication skills of bilingual children by country and language.

Country	Languages	F	%
Home country (Türkiye)	Turkish-Kurdish	8	36
	Arabic/Kurdish-Turkish	7	32
	German/English/Kurdish-Turkish	1	4,5
Both home country and foreign country	Swedish/German/Dutch-Turkish	1	4,5
Foreign country	Turkish-Georgian	1	4,5
	Turkish-German	2	9
	Turkish-Swedish	1	4,5
	Turkish-French	1	4,5
Total		22	100

When Table 2 is examined, the distribution of studies on the communication skills of bilingual children according to the countries and languages in which they were conducted is as follows. It is seen that most studies conducted is as follows: it is seen that most studies conducted within the researcher's home country involved Turkish and Kurdish bilingualism(f=8). One

study each was conducted involving Arabic/Kurdish-Turkish and German/English/Kurdish-Turkish bilingual children. Among the studies conducted abroad, the majority involved Turkish-German (f=2), Turkish-Swedish, Turkish-Georgian and Turkish-French bilingualism. One study was conducted both domestically and abroad in a multilingual context involving Swedish/German/Dutch-Turkish.

Table 3.

Distribution of studies on communication skills of bilingual children according to their methods.

Approach	Model	F	%
Quantitative	Meta-analysis	1	4,5
	Descriptive survey model	1	4,5
	Document review	2	9
	Action research	1	4,5
	Phenomenology	3	14
Qualitative	Case study	7	32
	Basic qualitative research	4	18
	Explanatory design	1	4,5
	Diversification design	1	4,5
Mixed	Embedded design	1	4,5
Total		22	100

According to Table 3, majority of the studies on bilingual children's communication skills employed with qualitative research methods. Within the qualitative designs, 7 studies used the case study method, 3 phenomenology, 4 employed basic qualitative research, and others included descriptive survey, document analysis and action research designs. Three studies utilized mixed methods research, including explanatory design, embedded design and variation design (one

study each). Additionally, only one study used quantitative research methods.

Table 4.*Distribution of studies on communication skills of bilingual children according to data collection tools.*

Data collection technique		f	%
Quantitative data collection tools	Test	-	-
	Scale/Inventory	-	-
	Document	1	4,5
Qualitative data collection tools	Scale/survey	2	9
	Observation	1	4,5
	Interview	12	54,5
	Interview + Observation	1	4,5
	Document	1	4,5
	Observation + Interview + Document	1	4,5
Mixed	Scale + interview	2	9
	Test + interview	1	4,5
Total		22	100

As seen in Table 4, interviews were the most commonly used data collection tool (f=17). Of these, 12 used interviews alone, while 5 combined interviews with another tool. Observations were used 3 studies-1 used

observation alone and 2 combined it with another method. Scale/surveys were used in 3 studies. Among the mixed method studies, 2 used scale and interview and one study used a test and interview.

Table 5.*Distribution of studies on communication skills of bilingual children according to data analysis techniques.*

Data analysis technique		F	%
Quantitative data analysis	Descriptive statistics	4	18
	Predictive statistics	-	-
Qualitative data analysis	Descriptive analysis	4	18
	Thematic analysis	1	4,5
	Content analysis	10	45
	Descriptive analysis + Content analysis	1	4,5
Mixed	Descriptive analysis + Content analysis	2	9
Total		22	100

Table 5 shows that content analysis was the most frequently used data analysis technique (f=10). Additionally, 4 studies used descriptive statistics, 1 used

thematic analysis, 1 used both descriptive and content analysis, and 2 studies combined descriptive statistics and content analysis.

Table 6.*Distribution of studies on communication skills of bilingual children according to their samples/study groups.*

Study group	F	%
Document	2	9
Kindergarten children	1	4,5
Primary school students	2	9
Middle school students	-	-
High school students	-	-
University students	1	4,5
Faculty Member	-	-
Teacher	6	27
Parent	2	9
Parent + Teacher	3	14
Teacher + Kindergarten/Primary School Children	4	18
Parent + Kindergarten/Primary School Children	1	4,5
Total	22	100

Table 6 indicates that teachers were the most frequently studied group- 6 studies were conducted with teacher only, and 8 involved teachers along with other participants (total $f = 14$). Other study groups included primary school students ($f = 2$), university students ($f =$

1), parents ($f = 2$), parents and teachers ($f = 3$), and teachers and kindergarten/primary school children ($f = 4$). As shown in Table 7, 7 studies primarily focused on communication skills, while 15 studies only partially addressed the topic.

Table 7.

Distribution of studies on communication skills of bilingual children according to whether they are primarily focused on communication skills.

Focus	F	%
Studies based on communication skills	7	32
Studies that do not focus on communication skills but only touch on that topic	15	68
Total	22	100

Table 8.

Distribution of studies on communication skills of bilingual children by subject.

Themes	Purposes	f	%
Examining bilingual children's communication skills in terms of various variables	Whether the teacher is bilingual or not	2	6
	Classroom	1	3
	Teacher demographics	1	3
	Family demographics	1	3
	Student demographics	1	3
	Media	1	3
Positive aspects of bilingualism		3	10
Positive and negative aspects of bilingualism		2	6
Problems encountered in bilingualism and their consequences		6	19
Communication skills of bilingual children in the first weeks of school		3	10
Communication skills of bilingual children in preschool education		2	6
Practices that improve communication skills		8	26
Total		31	100

Note. Although 22 studies were included, the total number of research focuses discussed (31) exceeds the number of studies because some works address multiple topics.

According to Table 8, seven main themes were identified, and one theme was further divided based on its specific aims. According to Table 8, the most frequently addressed theme in the reviewed studies ($f=21$) is the examination of the communication skills of bilingual children in terms of various variables. This is followed by studies focusing on applications that enhance communication skills ($f=8$). 6 studies explored the problems encountered in bilingualism and their consequences. Three studies focused on bilingual children's communication skills during the first weeks of school and the positive aspects of bilingualism. Two studies examined both the positive and negative aspects of bilingualism as well as the communication skills of bilingual children receiving preschool education. Additionally, three studies focused solely on the positive aspects of bilingualism and two studies

addressed both the positive and negative aspects-bringing the total number of studies dealing with the positive sides of bilingualism to five. Abukan (2021) found that bilingual children generally possess strong communication skills, as observed by their teachers. Demirdöven (2016) considered bilingualism an advantage in developing students' communication skills.

On the other hand, Şengül & Yokuş (2021) stated lack of proficiency in either language may result in poor communication skills, low self-confidence, and alienation. Pekgenç and Yılmaz (2021) found that classroom teachers in bilingual settings often face communication problems due to the insufficient communication skills of bilingual children, leading to low academic performance time loss.

It is concluded that during the initial weeks of school, children with limited exposure to the language of

instruction struggle with communication and often confuse both languages (Gözüküçük & Kıran, 2018; Gülmez, 2023; Koşan, 2015; Yalçın Su, 2020). Koşan (2015) and Yalçın Su (2020) preschool education was found to mitigate these challenges.

Düzen and Memduhoğlu (2023) and Yılmaz and Şekerci (2016) emphasized that bilingual teachers positively influence the communication skills of bilingual students by making them feel and more comfortable and understood.

Ayanoğlu (2015) concluded that teacher characteristics such as gender, marital status, seniority, age, and years of service do not significantly impact the communication skills of bilingual children. Similarly Gülmez (2023) found that teacher gender and seniority had no significant effect. Ayanoğlu (2015) also noted that factors such as class size, gender distribution of students, and the number of bilingual students in the class had no effect on communication skills. In addition, Sönmez and Akıncı (2022) found no significant difference in communication skills between younger and older bilingual children.

Gülmez (2023) also found that children's gender, family income, number of siblings, and preschool education duration had no effect. However the father's education level did significantly affect communication skills, while the mother's education level only influenced children at the extreme of the with the highest and lowest communication skill spectrum.

Bilingualism has both advantages and disadvantages in terms of communication skills. It enhances children's self-confidence and allow them to use vocabulary from both languages, enriching their communication. However, Word confusion and misuse can negatively affect communication (Temiz & Karagöz, 2023; Banko Bal, Ketenci Tona, & Akman, 2020).

Atasoy (2021) & Alan (2021) found that educational materials supporting renewal and learning skills help develop communication skills. Kalı et al. (2020) emphasized that Turkish speaking activities in the classroom enhance communication skills. Sönmez and Akıncı (2022) concluded that the media exposure supports bilingual children's communication skills. Preschool education improves bilingual children's communication skills (Koşan, 2015; Yalçın Su, 2020). Gülmez (2023) highlighted the positive impact of school-family cooperation, language activities, balanced exposure to both languages, and supportive parental attitudes.

4. Discussion

This study examined academic research in Turkey on the communication skills of bilingual children, focusing on types and years of publication, countries and languages, research methods, data collection tools, analysis techniques, study samples, thematic focus and findings. Literature shows a growing interest in this subject in recent years, especially within the last four years.

Studies by Günaydın (2020), Kırımlı and Kayhan (2022), Kaya, Palas and Can (2022) reviewed research on bilingualism in Turkey. Compared to the overall number of bilingualism- related studies, the number specifically focused on communication skills is relatively low. In fact, 63% of the reviewed studies did not primarily focus on communication skills, highlighting a gap in the research on this topic.

Among the reviewed works, 10 articles, 6 were master's theses and none doctoral dissertations. The absence of doctoral-level studies suggest a lack of advanced research and development in this area.

When considering the distribution of studies by country and language, most were conducted, in the researchers' own countries, especially involving Kurdish- Turkish bilinguals- likely due to demographic factors. In studies conducted abroad, the focus was mainly on individuals of Turkish origin.

When examining methodologies of the studies on the communication skills of bilingual children, it is observed that qualitative research methods ($f=13$) were predominantly preferred. Three studies employed mixed-methods approach, while no studies used quantitative methods. The lack of Quantitative research limits the ability to generalize findings and reduces both the scientific robustness and methodological diversity in this field. To address the issue from multiple perspectives, future studies should incorporate quantitative or mixed designs.

Regarding data collection tools, interviews were used in 12 studies- both as standalone tools and combination with others. Observation was employed in four studies either independently or together with other instruments. To enhance the diversity and richness of data, future research should utilize a broader range of instruments.

When the samples or study groups were analyzed it was found that teachers were most common participants- appearing in five studies alone and in seven studies alongside other groups, totaling 12 studies. In addition, two studies focused on primary school students, one on university students, two on parents, three on parents and teachers, and four studies on teachers and kindergarten/primary school children. These result show a significant emphasis on teachers perspectives.

The most frequently addressed theme was the examination of bilingual children's communication skills in relation variables ($f = 7$) followed by practices aimed at improving communication skills ($f = 6$). Three studies each examined: the challenges of bilingualism and their consequences, the communication skills of bilingual children during first weeks of school, and the positive aspects of bilingualism. Two studies each addressed the positive and negative aspects of bilingualism and the communication skills of children in preschool education. Additionally, three studies focused solely on the positive aspects of bilingualism ($f=3$) and two explored both positive and negative aspects and totaling five studies.

Summary of study findings;

When examining the variables that did not affect bilingual children's communication skills, several findings stand out. Teacher-related factors such as gender, marital status, seniority, age and years spent at the current school were found not to influence bilingual children's communication skills (Ayanoğlu, 2015). Furthermore, classroom-related such as class size, gender distribution, and the number of bilingual students in the class, showed no significant impact on communication skills Sönmez and Akıncı (2022) concluded that there were no differences in communication skills between bilingual children in higher and lower grades. Gülmez (2023) concluded that variables like children's gender, family income, number of siblings, and duration of preschool education had no effect on their communication skills.

In contrast, certain variables were found to have a significant impact on bilingual children's communication skills. For instance, parental education was identified as a key factor. Gülmez (2023) found that father's education level significantly affected children's communication skills, while the mother's education level was found to impact children with either the highest or lowest communication scores. Moreover, having bilingual teachers positively affected bilingual children's communication skills (Düzen & Memduhoğlu, 2023; Yılmaz & Şekerci, 2016). Additionally, receiving preschool education was shown to positively affect children's communication skills (Koşan, 2015; Yalçın Su, 2020).

Positive and negative effects of bilingualism on children's communication skills were a central focus of several studies. Three studies reported that bilingualism has a positive effect on children's communication skills, while two studies found that bilingualism has both positive and negative effects. A total of six studies identified a negative effect of bilingualism on communication skills. This negativity was often attributed to children not mastering one of the languages they speak. Therefore, it can be concluded that when bilingual children are supported in adequately learning both languages, the negative impacts may be minimized or eliminated.

A number of factors were identified as contributing to the development of bilingual children's communication skills. Learning materials and skill-renewal tools were found to support communication development (Atasoy, 2021). Additionally; classroom activities designed to improve Turkish-speaking skills were shown to enhance communication skills (Kalı, et al. 2020). The media also played a role in supporting bilingual children's communication skills (Sönmez and Akıncı, 2022). Furthermore, preschool education had a positive influence on communication skills (Koşan, 2015; Yalçın Su, 2020), and school-family cooperation, language activities, exposure to both languages, and parental

attitudes that support children's communication skills were found to be particularly effective in fostering communication skills (Gülmez, 2023).

Author Contributions : This study has a single author.

Funding : No financial support was received in the study.

Conflict of Interest : There is no conflict of interest in the study.

Data Availability : My data are stated in the article and the references of the data are given in the bibliography section of the article.

References

- Abukan, M. (2021). Gürcistan'da iki dilli öğrencilerin Türkçeyi öğrenme durumlarına ilişkin öğretmen görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 25, 968-986.
- Alan, Y. (2021). İlgili çalışmalardan hareketle Suriyelilere Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 119-146. doi:10.9779/pauefd.748162.
- Altunok, E. B. (2019). *Anne baba tutumları ile okul öncesi dönem çocuklarının iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Atasoy, G. (2021). *İki dillilere Türkçe öğretiminde 21.yüzyıl becerileri ve yenilenmiş Bloom taksonomisine dayalı etkinlik tasarımı* [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Ayanoğlu, M. (2015). *Okul öncesi eğitimde iki dilli çocukların sosyal gelişimi* [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, G., Altuntaş Gürsoy, İ., (2022). Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretimi alanyazınında Suriyeliler: Bir eğilim araştırması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(3), 1427-1447.
- Badeleh, A., Jame, Z., & Namdaripeman, M. (2020). The effect of self-directed learning and its combined composition on language teaching and communication skills of preschool bilingual students. *Education Strategies in Medical Sciences*, 13 (4), 409-421
- Banko Bal, Ç., Ketenci, M. ve Akman, B. (2020). Okul öncesi dönemdeki iki dilli çocukların ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin iki dillilik ile ilgili görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1695-1725.
- Barron-Hauwaert, S. (2004). *Language strategies for bilingual families: The one-parent-one-language approach*. Multilingual Matters.
- Bialystok, E. (2001). *Bilingualism in development: Language, literacy, and cognition*. Cambridge University Press.
- Bican, G. (2017). İki dilliliğin tanımlanması: Kuramsal tartışmalar ve güncel dilbilimsel yaklaşımlar. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 353-366. <https://doi.org/10.16916/aded.298779>
- Cattani, A., Abbot-Smith, K., Farag, R., Krott, A., Arreckx, F., Dennis, I., & Floccia, C. (2014). How much exposure to English is necessary for a bilingual toddler to perform like a monolingual peer in language tests? *International journal of language & communication disorders*, 49(6), 649-671.
- Creswell, J. W. (2019). *Eğitim araştırmaları: nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (H. Ekşi, Çev.). EDAM Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 2002)
- Chilla, S. ve Fox-Boyer, A. (2012). *İkidlilik, çokdillilik: Anne-baba el kitabı* (E. Babur, Çev.). Schulz-Kirchner Verlag GmbH. (Orijinal eserin basım tarihi 2012)
- De Houwer, A. (1990). *The acquisition of two languages from birth: A case study*. Cambridge University Press.
- Demirdöven, G. H. (2016). *Duisburg/essen üniversitesi'nde öğrenim gören Türkçe öğretmeni adaylarının iki dillilik olgusuna yönelik görüşleri*. [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Düzen, N. ve Memduhoğlu, H. B. (2023). İki dilli çocukların yaşadığı bölgelerde çalışan ilköğretim öğretmenlerinin karşılaştıkları zorluklar ve buna dair çözüm önerileri. *Yaşadıkça Eğitim*, 37(1), 65-87.
- Gökdağ, H. ve Sarı, H. (2021). Dil ve İletişim Yetersizliğine Sahip Çocukların Dil Edinim Süreçleri. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (2), 105-115.
- Gözüküçük, M. ve Kıran, H. (2018). İkinci Dili Türkçe Olan İlkokul Öğrencileriyle İletişim Kurmada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (32), 225-236. <https://doi.org/10.30794/pausbed.424365>
- Grosjean, F. (2010). *Bilingual: Life and reality*. Harvard University Press.
- Gülmez, H. (2023). *İki dilli okul öncesi dönem çocuklarının iletişim becerilerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Günaydın, Y. (2020). İki dillilik ile ilgili yayımlanan makalelerin incelenmesi (2010-2020). *International Journal of Language Academy*, 8 (5), 352-365.
- İdil Ekşi, A. (2020). *Özel okullardaki öğretmen görüşlerine göre çokkültürlü okul ve sınıf yönetimi* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Jayarajah, K., Saat, R. M. ve Rauf, R. A. A. (2014). A review of science, technology, engineering & mathematics (STEM) education research from 1999–2013: A Malaysian perspective. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 10(3), 155-163.
- Kalı, G., Özkaya, P. G., ve Coşkun, M. (2021). Türkçe öğretmenlerinin iki dilli ortaokul öğrencilerinin Türkçe konuşma becerilerine yönelik görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 195-220.
- Kara, F. ve Ağırman, F. (2015). İki dillik üzerine sosyolojik bir değerlendirme [Bildiri sunumu]. V. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu, Nevşehir, Türkiye.
- Kardaş, M.N. ve Görmez, E. (2017). Akvaryum yönteminin iki dilli çocukların Türkçe konuşma kaygılarına etkisi, *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 1-30
- Kaya, M., Palas, R. ve Can, F. (2022). İki dillilik ve çok dillilik üzerine yapılan araştırmalara ilişkin kaynakça denemesi. *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 31, 605-634. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1222073>

- Kereša, M., Živić, T., & Kolar, E. B. (2021). Bilingual children's communication skills: an innovative approach. *Language*, 13, 14.
- Kesmez, A. (2015). İki dillilik, zazaca-türkçe iki dilli akademisyenlerde dil kullanımı ve tercihle, *Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi*, 1 (1), 157-165
- Kırımlı, B. ve Kayhan, S. (2022). İki dillilik ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (2001-2021). *International Journal of Language Academy*, 10 (2), 10-30.
- Koşan, Y. (2015). *Okul öncesi eğitimin iki dilli çocukların okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Lambeck, K. (1984). *Kritische Anmerkungen zur Bilingualismusforschung*. Narr.
- Lin, T. C., Lin, T. J. & Tsai, C. C. (2014). Research trends in science education from 2008 to 2012: A systematic content analysis of publications in selected journals. *International Journal of Science Education*, 36(8), 1346-1372.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. SAGE Publications.
- Oller, D. K., Pearson, B. Z., & Cobo-Lewis, A. B. (2007). Profile effects in early bilingual language and literacy. *Applied psycholinguistics*, 28(2), 191-230.
- Pearson, B. Z., Fernández, S. C., & Oller, D. K. (1993). Lexical development in bilingual infants and toddlers: Comparison to monolingual norms. *Language learning*, 43(1), 93-120.
- Pekgenç, Y., & Yılmaz, F. (2021). Sınıf öğretmenlerinin iki dilli sınıflarda yaşadığı eğitsel ve iletişimsel problemlere ilişkin görüşleri. *Journal Of Computer And Education Research*, 9 (17), 380-404.
- Sever, S. (1998). Dil ve iletişim (Etkili yazılı ve sözlü anlatım). *Ankara University Journal of Faculty Of Educational Sciences (JFES)*, 31(1).
- Sönmez, H. ve Akıncı, M. A. (2022). Fransa'daki İki Dilli Türk Çocuklarının Türkçe Dil Becerilerinin Gözlemlenmesi (Paris ve Normandiya Örnekleri). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(4), 718-737. <https://doi.org/10.16916/aded.1111145>
- Şengül, K., & Yokuş, Y. (2021). İsveç'te yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenme ve kullanma durumlarına ilişkin veli görüşleri. *Asya Studies*, 5(17), 15-32
- Temiz, G. ve Karagöz, Y. (2023). Ebeveyn gözünden iki dilli olmanın çocuğun iletişim becerisine etkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 1-13.
- Turan, F. ve İslam, M. (2021). Günümüz toplumlarında ikidillilik. İ. Güleç, B. İnce ve H. N. Demiriz (Eds.), *İkidillilik ve ikidilli çocukların eğitimi içinde*. Kesit Yayınları.
- Ünyılmaz, B. (2022). Türkiye'de okul öncesi dönemde iki dillilik üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ve makalelerin incelenmesi (2007-2021). *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 5 (10), 37-52.
- Wermelinger, S., Gampe, A., & Daum, M. M. (2017). Bilingual toddlers have advanced abilities to repair communication failure. *Journal of experimental child psychology*, 155, 84-94.
- Yalçın Su, F. (2020). *Okul öncesi eğitime iki dilliliğin yansımaları: Etnografik bir durum çalışması* [Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Yazıcı, Z. ve İlter, B.G. (2008). Okul öncesi dönemdeki iki dilli / çok dilli çocukların dil kazanım süreci. *Dil Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 47-61.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. Y. (2014). İki dillilik olgusu ve Almanya'daki Türklerin iki dilli eğitim sorunu. *Turkish Studies*, 9 (3), 1641-1651. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6216>
- Yılmaz, F. ve Şekerci, H. (2016). Ana dil sorunsalı: Sınıf öğretmenlerinin deneyimlerine göre ilköğretim öğrencilerinin yaşadıkları sorunlar. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 4 (1), 47-63.
- Yow, W. Q. (2015). Monolingual and bilingual preschoolers' use of gestures to interpret ambiguous pronouns. *Journal of Child Language*, 42(6), 1394-1407.
- Yunusova, A. (2023). About linguistic units in bilingual speech. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* (2993-2769), 2 (4), 462-470.